

Изказване на посланик Ерик Рубин на Кръгла маса „Рискове и перспективи за енергийна сигурност“

Център за изследване на демокрацията и Фондация „Конрад Аденауер“
Кръгла маса „Рискове и перспективи за енергийна сигурност на Югоизточна Европа“

26 ноември 2018 г.

Предварителен вариант

Благодаря ви много за възможността да се изкажа пред вас днес. Много се радвам да видя на това събитие бележити експерти в областта на енергетиката. Искам специално да благодаря на Огнян Шентов от Центъра за изследване на демокрацията и на Торстен Гайслер от фондация „Конрад Аденауер“ за организацията на тази кръгла маса. Енергийната сигурност е жизненоважен въпрос за Европа, за Югоизточна Европа и за България.

Енергийната сигурност е съществена за националната сигурност. Това е нещо, за което ние и нашите европейски партньори сме на едно мнение. През 2009 година създадохме Енергиен съвет САЩ – ЕС. Една от ключовите цели на този орган е да промотира прозрачността, отвореността и сигурността на енергийните пазари. През юли тази година Върховният представител на ЕС по въпросите на външните работи и политиката на сигурност Федерика Могерини и държавният секретар на САЩ Майк Помпео бяха съпредседатели на осмата среща на Съвета. Модернизацията и развитието на енергийната инфраструктура, успоредно с диверсификацията на енергийните източници с цел укрепване на енергийната сигурност, бяха теми номер едно в дневния ред.

В речта си в Прага по-рано този месец секретарят по енергетика Рик Пери нарече енергийната сигурност „жизненоважен компонент на националната сигурност.“ „Независимостта“, посочи той, „може да бъде застрашена не само от пряка инвазия, но и по други начини“. „Енергийната сигурност,“ поясни секретарят Пери, „изисква наличие на енергийна диверсификация,...диверсификация на доставките,...на държавите, осигуряващи тези доставки...и на маршрутите за осъществяване на доставките.“

Диверсификацията на енергийните доставки – по страна на произход, маршрут на доставките и вид на горивото (в това число възобновяеми енергийни източници) спомага да се гарантира достъпност на енергията за всички на най-добра цена, както и невъзможност за нито един доставчик да използва енергията за икономическа или политическа принуда спрямо потребителите. За съжаление, сме доста далеч от постигането на тази цел.

През 2017 г. 38.5% от целия внос на газ в Европа е от Русия, а днес 13 европейски държави продължават да разчитат на руския газ за 75% или повече от годишните си потребности. България е една от тези държави.

„Норд Стрийм – 2“ и втората тръба от „Турски поток“ няма да намалят зависимостта на Европа от руския газ и тази зависимост може да нарасне, в случай, че производството на газ в ЕС намалее. Тези проекти представляват и реални политически предизвикателства. Както заяви секретарят Пери, това „не са търговски проекти, обратно на твърденията на поддръжниците им. Това са чисти политически гамбити, с цел да се постигне разцепление между европейците. Чрез тях ще се увеличи влиянието на Русия върху външната политика на Европа“; ще се увеличи и „уязвимостта на Европа в случай на прекъсване на доставките... Ние не сме против Русия да доставя природен газ на Европа, но вярваме, че руските производители трябва да съблюдават същите правила, както другите доставчици.“

Както заяви държавният секретар Майк Помпео във Вашингтон този месец, „Ние не искаме приятелите ни в Европа да станат жертви на политически и икономически манипулации, подобни на тези, които Русия се опита да приложи в Украйна, след като тя отхвърли съветските окови.“

Нека бъдем наясно: позицията ни не се касае до търговските ни интереси. Както посочи президентът Тръмп по време на срещата на инициативата „Три морета“ във Варшава миналата година, „Съединените щати никога няма да използват енергетиката като средство за принуда спрямо вашите държави; не можем да позволим и на другите да го правят.“

„Добрата новина,“ посочи секретарят Пери, е, че „изборът, който стои пред вас, не е или руски доставки, или никакви доставки.“

Това със сигурност важи и за България. Радвам се да видя сред изказващите се днес Теодора Георгиева, ръководителя на проекта за газовия интерконектор Гърция – България. Интерконекторът Гърция – България ще играе важна роля за диверсификацията на източниците на природен газ за България. Госпожа Георгиева работи неуморно, за да се превърне този проект в реалност.

Енергийната сигурност – това е национална сигурност. САЩ подкрепят България по пътя ѝ към по-модерна, по-сигурна и по-независима енергийна рамка. Двата най-големи американски инвеститори в България, „Ей И Ес“ и „Контур Глобал“, изиграха ключова роля за укрепването на енергийната инфраструктура на България преди присъединяването ѝ към Европейския съюз.

Днес „Уестингхаус“ предлага доставка на ядрено гориво на конкурентна цена за АЕЦ Козлодуй, което е доказало своята безопасност в приложението си за търговски цели в Украйна. България трябва да се възползва от тази възможност и

да даде разрешително за използване и лиценз на гориво от повече от един източник, като по този начин ще укрепи своята енергийна независимост и ще донесе на Козлодуй икономическите ползи, произтичащи от конкурентността.

Слагането на край на монополите върху енергийните доставки е въпрос не само на добра икономика. То е от ключова важност и за сигурността. Както посочи секретарят Пери в Прага, „Като съюзници в НАТО, *вашата* национална сигурност е и *наша* национална сигурност.“